

nadruk op de grote kracht van Gods Woord, dat de genade aanbiedt.⁵⁶

Een relatie tussen de artikelen en de kerkpolitieke verhoudingen binnen de Gereformeerde Gemeenten moet misschien eerder gezocht worden bij de invloed van tweede man Fraanje. Het oordeel van de Particuliere Synode Noord over het genadeverbond kwam ter tafel "naar aanleiding van den bidstond door Ds Fraanje, den avond vòòr de Synode geleid." In het vierde artikel was in het bijzonder Fraanjes ligging neergelegd: de wedergeboorte zou zich voltrekken na 'de verbreking van het Werkverbond.' Dit correspondeerde met Fraanjes beschrijving er van, waarin bekering pas volgt na erkenning (en beleving als schuld) van de eigen onmacht om aan de Wet te voldoen. Het zesde artikel stelde dan ook dat "de verantwoordelijkheid van de mens wortelt in de gevallen schepping, krachtens welke God van de gevallen mens Zijn beeld terug vordert." De wet lag dus ten grondslag aan 's mensen verantwoordelijkheid, en niet wat Jongeleen het verbond der genade noemde, of de doop of de prediking. Wel maakten deze dingen verschil uit, zo vulde een tweede zin artikel zes aan: "Die verantwoordelijkheid wordt te groter door de bemoeienissen, die God met de mens maakt, als blijkt o.a. uit Lukas 10: 13-15." In de overige artikelen werd hoofdzakelijk betoogd dat alleen sprake kon zijn van het verbond der verlossing (ook wel genadeverbond genoemd en 'van eeuwigheid met de uitverkorenen in Christus opgericht') en het werkverbond.⁵⁷

De enige reactie die de artikelen opleverden kwam van D.C. Overduin, die de vergaderingen van de Synode Noord al enige jaren verzuimde bij te wonen. Aan de Particuliere Synode Noord van 1930 zond hij een aantal alternatieve stellingen in, en op een classisvergadering in dat zelfde jaar liet hij merken niet van systematisch-dogmatische formuleringen over de wedergeboorte gediend te zijn. Overduin bestreed dat de uitverkiezing zo centraal mocht staan als ze in de artikelen van 1929 deed. Dat suggereerde een tegenspraak tussen de ware wil van God (de verlossing van de uitverkorenen) en de roeping tot bekering aan alle hoorders. Het effect van die oproep blijft verborgen en mag geen uitgangspunt worden. Dat zou verwarring over Gods bedoelingen in de hand werken.⁵⁸

Op de zelfde classisvergadering maakten de Overduins hun vertrek uit de Gereformeerde Gemeenten bekend. Van de zijde van Kersten werd ontkend dat men over de zes artikelen van mening verschilde, maar werd de prediking van de Overduins becommentarieerd en hun afwezigheid berispt. Het persoonlijke conflict tussen D.C. Overduin en Kersten was waarschijnlijk het belangrijkste motief voor het vertrek.⁵⁹ De broers stichtten met gemeenten in Rotterdam, Sliedrecht en Giessendam de *Gereformeerde Gemeenten in Hersteld Verband*.⁶⁰

Op de Generale Synode van 21 mei 1931 werden de zes artikelen uit 1929 ter toetsing aan de vertegenwoordigers van het hele kerkverband voorgelegd. Ook het voornamelijk Ledeboeriaanse Zeeland werd nu in het dogmatiserings-proces betrokken. Men discussieerde 'breed en aangenaam' over de stellingen, waarbij er op gewezen werd dat alle orthodoxe gereformeerde theologen maar twee verbonden onderscheidde. Verder viel de waarschuwing tegen verval: "De kerk heeft te waken tegen de oppervlakkigheid van onzen tijd, die het wezen de Verbonds in den vorm doet opgaan." Aan de Christelijke Gereformeerden, zo lijkt hier bedoeld, kon men zien dat de leer van de drie verbonden tot de gedachte zou leiden dat alle gedoopten (de vorm) uitverkoren zouden zijn (het wezen). Met algemene stemmen werden vervolgens zes stellingen aangenomen die een aanvulling op de gereformeerde belijdenisgeschriften betekenden. Voortaan onderscheidde de Gereformeerde Gemeenten zich van de overige orthodoxie door dit synodaal geijkte besluit.⁶¹

De formulering van 1931 verschilde op drie punten van die uit 1929. In de eerste plaats

Context:
212
Gedevingen,
Behoud,
42-57

correcte
en
nuancering:
212
Gedevingen,
Behoud,
40, 41, 234.